

Recent Migration Trends in Europe; Europe's New Architecture, ed. Maria Beatriz Rocha-Trindade. Universidade Aberta, Lisbon 1993, p. 226.

The Committee on Sociology of Migration of the International Sociological Association arranged a congress in April 1992 in Lisbon, Portugal, under the title: "Migration Trends in the 90's: Old Themes, New Issues". The major papers on European migration presented are published in the above book. The subtitle: "Europe's new architecture" is much due to the political, economic and social changes in Eastern Europe. But in addition to the migration pressure from the East there is also pressure from the South.

In the first article Lydio F. Tomasi and Mark J. Miller write about the post-cold war international migration to Western Europe. According to Tomasi and Miller the future of immigration to Western Europe is far from clear. There is no more important issue on the horizon of Europe than the immigration question. The new understanding is belated but there are grounds to expect Western governments to succeed in managing immigration challenges with democratic and humanitarian principles. But this will require high politics of migration issues at the highest levels of governments.

The most obvious was the dramatic increase in asylum applications and by 1990 virtually all Western European states had revised their asylum policies. Also the political transformation of Central and Eastern Europe removed many physical and legal barriers to emigration. A factor also pushing immigration issues has been the questions of integration of substantial foreign-born and resident alien populations. To regulate immigration border enforcement, employer sanctions, legalizations and temporary foreign worker policies have been characteristic strategies to reduce or prevent illegal alien entry, employment and residency.

The Western European immigration policies have also significant national security policy implications. The durable presence of millions of immigrants has altered the landscape of Western European societies and politics making immigration policy a far more complex, important and difficult question than it once was. Consequently the authors ask: "Can the high politics of immigration enable Europe to cope with international migration in coming decades?". According to Tomasi and Miller it is reasonable to expect a comprehensive and long-term effort to bring international migration under an acceptable level of governmental control through combination of foreign policy ini-

tiatives and reinforced domestic policies. Also in the integration policy the EC will face several more decades of growing expenditures and public and private efforts to integrate legally-resident aliens. And simultaneously a new period of labour recruitment has begun, mainly contract workers from Central and Eastern Europe. And all the time Western European states will continue to receive significant numbers of illegal immigrants. The future of Western European migration issues is cloudy, at best.

Giuseppe Callovi from the EC writes about a reshaped European Community and migration issues reminding that the EC measures are to be taken or pursued on three fronts. (1) to counter migration pressure, (2) to control migration flows and (3) to develop integration policies. He concludes with a future vision that the ultimate objective of the Community is to arrive at voluntary migration, freely chosen, not imposed by misery or other circumstances. In 40 years the Community should have progressed from forced economic migration to migration which is broadly a matter of individual choice.

Catherine Withol de Wenden's article deals with immigration policies in European countries facing the double pressure coming from the East and the South. She emphasizes the persistence of the migration pressure both from the East and the South and suggests a harmonization of migration policies inside the EC countries as well as a new view of cooperation in relation to the Third World, and finally a policy of information on migration decision-making processes in European countries.

Emily Copeland from Harvard University also focuses on East-West migration in the post-cold war period stating that prior to the fall of the Berlin Wall on November 9, 1989, East-West migration flows were strictly regulated by Eastern European governments. After the removal of the iron curtain Central European countries became increasingly worried about large movements of people from the Soviet Union fleeing either civil unrest or economic decline. Immediately the countries bordering Eastern Europe were affected by East-West migrations.

The European Community continued to work within the intergovernmental framework on harmonization of asylum policies and improvements in border control, and consequently the Schengen Convention was signed in June 1990. Eleven of the twelve member states signed the Dublin Convention, with Denmark joining in June 1991. The Maastricht treaty in December 1992 did not put immigration within the competency of the Commission, but the intergovernmental work program con-

tinued. The Commission is more involved in the prevention activities. The author concludes that by 1992 the West was no longer panicking over an imminent immigration flow from the East. There seems to be a harmony of the interests between sending and receiving countries to limit migration flows.

Peter Klinar from Slovenia writes about post-socialist societies, ethnic conflicts and migrations in Europe focusing on the transition of Eastern-European societies. He gives typologies of ethnic conflicts, which increased together with the formation of new national states. The occurrence of ethnic conflicts simultaneously with the rise of postsocialist societies has changed the characteristics of European migrations. Economic migrations are to a great extent associated with political emigrations from Eastern Europe; push factors from emigrant milieux are getting more significant. There are also more and more illegal migrations as the West-European countries are taking measures to protect themselves against the crowds of immigrants from the East. It may also be expected that Eastern Europe could become transit areas for the emigrants from Asian and African societies who are heading for the West.

Altti Majava from Finland contributes with a Nordic perspective in the reshaping of European migrations. According to the author it is hard to make any definite predictions or conclusions about the consequences of the European integration on migratory movements. The author states that the five Nordic countries already are integrated into the international community in many ways, eg. the United Nations and the Common Nordic Labour Market since 1954. Recently Finland, Sweden and Norway have applied for EC membership.

Majava also emphasizes that, with some temporary exceptions, labour migration across national borders has been fairly limited within the Common Nordic Labour Market and the EC. In Eastern Europe the transformation from socialism to market economies will have major implications both for internal and external migrations in Eastern European countries. But the political reshaping of Europe has had a limited impact on population movements concerning the Nordic countries - with the partial exception of Finland, mainly due to the collapse of the former Soviet Union. As a result former Soviet citizens of Finnish ancestry are allowed to immigrate to Finland (10.000 persons by the end of 1994). In addition a large number of asylum seekers have found their ways to the Nordic countries since the mid 1980's. In all the Nordic countries there have been reports of more negative

attitudes and hostility towards immigrants and refugees.

The remaining articles of the book, all of good quality, are as follows: Ursula Mehrländer, "Proposals for a comprehensive immigration concept for the Federal Republic of Germany"; Maria Beatriz Rocha-Trindade, "Portugal: the new framework of migration policies"; Rui Pena Pires, "Immigration in Portugal: A typology"; Francesco P. Cerase, "Strategic issues in migration policies in the 90's: A glance at the Italian scene"; Walter Actis, "Foreign immigration in Spain. Its characteristics and differences in the European context".

To sum up, the book "Recent Migration Trends in Europe" (1993) is a valuable contribution among recent few publications on complicated migration issues of the Europe of the early 1990's. But due to fast speed of the reshaping of the "new Europe" there is need for further research and documentation, perhaps in more international context seeing Europe more from the global point of view — as an extension of Asia and very close to North Africa.

Olavi Koivukangas

Karmela Liebkind (toim.): Maahanmuuttajat. Kulttuurien kohtaaminen Suomessa. Gaudeamus Kirja. Helsinki 1994. 240 s.

Suomessa asuvien ulkomaan kansalaisten määrä on kaksinkertaistunut 1990-luvulla. Vaikka maahanmuutto on lisääntynyt, muodostavat ulkomaan kansalaiset Suomessa vain 1,1% osuuden koko väestöstä. Maahanmuuttajat ovat olleet keskeisesti esillä mm. joukkotiedotusvälineissä — milloin on puhuttu pakolaisista, milloin rasismista. Karmela Liebkindin toimittama kirja on tästä syystä hyvin ajankohtainen ja tärkeä. Sen aiheita ovat mm. maahanmuuttajat, monikulttuurisuus, etnisyyt, kulttuurien kohtaaminen, rasismi, suomalaisten ja ruotsalaisten ulkomaalaisasenteet, Suomen pakolaisvastaanotto ja sekä puolalaisten että vietnamlaisien tilanne Suomessa. Kirja on tiivis ja tarpeellinen "paketti" Suomen tilanteesta ja taittonsa ansiosta myös selkeä luettava.

Karmela Liebkind pohtii maahanmuuttoon ja kulttuurien kohtaamiseen liittyviä aiheita ja käsitteitä sekä etnisten suhteiden tutkimuksen tilaa Suomessa. Mitä ovat monikulttuurisuus, rasismi tai etnosentrismi ja millaisia akkulturaatiostrategioita maahanmuuttajilla on? Liebkind tarkastelee näitä kaikkia paitsi runsaan lähdekirjallisuuden myös oman tuotantonsa avulla paljastaen aihepiiriin moniselitteisyyden.

Magdalena Jaakkola tarkastelee ulkomalaisasenteita Suomessa ja Ruotsissa todeten niiden olevan kielteisempiä kuin kuusi vuotta sitten. Hän selvittää asenteiden muuttumista, niiden syitä ja erilaisten ryhmien asenteita, ja toteaa, että asenteet ovat kiristyneet suhteellisesti eniten niiden ryhmien keskuudessa, jotka kokevat muita useammin ulkomaalaisten uhkaavan sosiaalietujaan ja taloudellista asemaansa. Myönteisimmin asennoituvia olivat eniten koulutetut ja ulkomaalaisia tuntevat henkilöt.

Jaakkolan toisessa tutkimuksessa käsitellään puolalaisten tilannetta Suomessa haastattelujen perusteella. Ensimmäisen polven puolalaiset osavat puolan kieltä ja kuuluvat puolalaisista koostuviin sosiaalisiin verkostoihin, mutta heidän lapsiltaan ei ole perheen ulkopuolella juurikaan yhteyksiä puolalaisiin. Puolalaisten mahdollisuus säilyä etnisenä ryhmänä riippuu Jaakkolan mukaan siitä, muuttaako Suomeen edelleen puolalaisia.

Kajja Matinheikki-Kokko tarkastelee kirjoituksessaan Suomen pakolaisvastaanoton periaatteita ja käytäntöä eri näkökulmista. Hän käsittelee tutkimuksessaan ideologisia periaatteita, sosiaalisia suhteita, kulttuuri-identiteettiä, pakolaisten hyvinvointia ja pakolaisten kanssa työskentelevien asenteita. Matinheikki-Kokko toteaa Suomessa, useiden muiden maiden tapaan, olevan yleisenä kehityspiirteenä toisaalta julkisten pakolais- ja vähemmistöpoliittisten toimintaperiaatteiden yhdenmukaistuminen sekä itse käytäntöjen erilaistuminen. Hän ilmaisee myös huolensa siitä, että kuntien taloudellinen kehitys saattaa tulevaisuudessa vaikuttaa Suomen pakolaistyön käytäntöihin enemmän kuin viranomaisten pitkäjänteiset suunnitelmat ja pakolaistyöntekijöiden pyrkimykset.

Karmela Liebkind ja Liisa Kosonen tutkivat vietnamilaisia – Kososen tarkastellessa vietnamilaisia lapsia ja Liebkindin vietnamilaisia laajempaa ryhmänä. Keskeistä Liebkindin tutkimuksessa on, että perheen jäsenten erilainen akkulturoitumisnopeus vaikuttaa heidän kokemaansa stressioireiden määrään. Lisäksi sukupolvien välillä on ristiriitoja. Akkulturaatiokokemukset riippuvat paitsi iästä myös sukupuolesta. Akkulturaatioprosessista hyvin selvinneet muodostivat Liebkindin tutkimuksen mukaan prosessin vaatavuudesta huolimatta enemmistön vietnamilaisista.

Kososen tutkimus paljasti, että vietnamilaiset pakolaislapset voivat psyykkisesti huonommin kuin suomalaiset lapset. Tämä näkyi masentuneisuutena ja ulkopuolisuuden tunteena. Pakolaisten hyvinvointiin vaikuttavat heidän omat taustansa ja historiansa sekä vastaanottavan yhteiskunnan rakenteet ja sen jäsenten suhtautuminen muualta

tulleisiin. Kosonen tarkastelee pakolaisten kielellistä asemaa ja toteaa tarvittavan riittävää ja pitkäaikaista tukea sekä suomen kielessä että opetuksessa yleensä. Sekä Kososen että Liebkindin tutkimuksissa päädyttiin sellaisiin tuloksiin, että pakolaisten hajasijoittaminen lisää akkulturaatiivista stressiä. Joten tärkeää olisi sijoittaa yksittäisten pakolaisten sijasta suurempia ryhmiä yhdelle alueille, jolloin he saisivat tukea toisistaan.

Karmela Liebkind tarkastelee kokoavasti kirjan lopussa suomalaisen yhteiskunnan muuttumista monikulttuurisemmaksi ja monikulttuurisuuden ehtoja. Hän kirjoittaa maahanmuuttajien henkisestä hyvinvoinnista, Suomessa asuvien ja tänne muuttavien suhtautumisesta toisiinsa sekä vähemmistöpolitiikasta. Liebkind päättää kirjan varsin ajankohdallisella toteamuksella etnisten suhteiden tutkimuksen kannattavuudesta: "Eräs yhteiskunta- ja käytäytymistieteiden tärkeimmistä tehtävistä nyt ja tulevaisuudessa on lisätä tietämystämme niistä tekijöistä, joiden avulla terve etninen identiteetti voidaan säilyttää ilman, että se muuttuu veriseksi kuluksi etnisten ryhmien ja kansakuntien välillä."

Minna Domander

Peter A. Fischer, Thomas Straubhaar: *Ökonomische Integration und Migration in einem Gemeinsamen Markt. 40 Jahre Erfahrung im Nordischen Arbeitsmarkt.* Verlag Paul Haupt, Bern 1994. 323 s.

Tämä kirja taloudellisesta integraatiosta ja muuttoliikkeestä liittyy keskusteluun yhdentyvästä Euroopasta ja työvoiman liikkuvuudesta. Kirjoittajat tarkastelevat pohjoismaiden välistä muuttoliikettä talous- ja muuttoliiketeorioiden pohjalta ja pohtivat muuttoliikkeiden tulevaisuutta Euroopassa pohjoismaisten kokemusten valossa. Lähestymistapa ei ole pelkästään taloustieteellinen, vaan osittain poikkitieteellinen.

Kysymys, johon kirja hakee vastausta, on tulevatko yhteiseurooppalaiset työmarkkinat aiheuttamaan massamuuttoliikkeitä Euroopan sisällä. Pohjoismaisten kokemusten valossa sellaisia ei olisi odotettavissa, vaan yhdentyminen aiheuttaisi pikemminkin elintaserojen tasoittumista.

Kirja on ajankohtainen ja tärkeä. Se on tarkoitettu myös oppikirjaksi, joten se on lukijaystävällinen. Asiasta kiinnostuneen ei kannata vierastaa sitä saksankielen takia, se on melko helppolukuisen ja sisältää hyvin mielenkiintoista tutkimustietoa – ja saksahan on yksi uuden Euroopan valtakielistä, jonka mieleenpalauttaminen maksaa vain.

Saapuneita julkaisuja/ Publications received

Muuttoliike/Migration

- Aaltonen, Aarne A.** (ed.): Kalevainen. Kalevan Ritarikunnan ja Kalevan Naisten Kalevalanpäivän juhla-julkaisu 1904–1994, Kalevan Naiset 90 vuotta. Lake Worth 1994. 103 p.
- Allwood, Jens** et al.: En pilotstudie om attityder i tvärkulturell kommunikation. Projekt rapport II. Papers in anthropological linguistics 16. Göteborgs universitet, 1987. 94 s.
- Ask, Karin** et al.: Socio-economic effects of training programs for refugees. Flyktningarådet, Report 1993:4. Oslo 1993. 59 p.
- Beckman, Irja**: Echoes from the past. New York Mills 1979. 171 p.
- Bergman, Lars** et al.: Samarbete, förståelse och attityder. Fallstudier av tvärkulturell kommunikation på svenska arbetsplatser. Projekt rapport IV. Papers in anthropological linguistics 18. Göteborgs universitet, 1988. 194 s.
- Borgegård, Lars-Erik** et al.: Att flyttatill glesbygden – On beskrivningsfaktorer bakom inflyttningen till Nordanstigs kommun. GERUM Nr 20. Umeå universitet 1993. 62 s.
- Borgen, Jan**: The Protection of Internally Displaced Persons by NRC: Platform, Concepts and Strategies. Flyktningarådet, Report 1994:1. Oslo 1994. 18 p.
- Borgen, Jan** and **Fjeld, Niels-Helge**: Report from Kosovo. Flyktningarådet, Report 1993:1. Oslo 1993. 17 p.
- Borrie, W. D.**: The European Peopling of Australasia. A Demographic History, 1788–1988. Canberra 1994. 403 p.
- Brozek, Andrzej**: Polish Americans 1854–1939. Interpress Publishers. Warsaw 1985. 274 p.
- De Geer, Eric**: Balts in Sweden. Regional distribution, 1950 and 1989. Uppsala 1994. 21 p.
- De Geer, Eric**: The Finns from Ingermanland. Some notes on the Ethnic Group's Historical Past, on the Mapping of its present Locations and about its Future. Uppsala 1994. 33 p.
- Detta är SIOS**. Samarbetsorgan för invandrarsorganisationer i Sverige. Stockholm 1992. 44 s.
- Ehlers, Pernille; Witzke, Agnes**: Somalia; bakgrund och framtid. Nordiska Afrikainstitutet. Uppsala 1992. 95 s.
- Finlands kultur og Norge**. Rapport Seminaret 4.–5. desember 1993. Norsk-Finsk Forening. Oslo 1994. 83 s.
- Folkhälsan i ett kulturmötesperspektiv**. Dokumentation från seminariet. Centrum för Medicinsk Humaniora; Karolinska Institutet; Landstingsförbundet. Norrköping 1992. 85 s.
- Franzén, Elsie C.**: 5 år efteråt ... en uppföljning av invandrarelever i grundvux. Stockholms universitet, pedagogiska institutionen, Forskningsrapport Nr 56, 1993. 85 p.
- Heikkilä, Kristiina**: Mer än halva livet – en studie om äldre finländska invandrare i Stockholm. Stockholms socialtjänst, FoU-rapport 1994:2. 61 s.
- Heradstveit, Daniel**: Ethnic Conflicts and Refugees in the Former Soviet Union. Flyktningarådet, Report 1993:3. Oslo 1993. 69 p.
- Heritage Languages in Ontario**. Polyphony Vol. 11. Multicultural History Society of Ontario. Canada 1989. 162 p.
- Hryniuk, Stella** and **Luciuk, Lubomyr** (eds.): Multiculturalism and Ukrainian Canadians. Identity, Homeland Ties, and the Community's Future. Polyphony Vol. 13. Multicultural History Society of Ontario. Canada 1993. 89 p.
- Immigrant & Passenger Arrivals**. A Select Catalog of National Archives Microfilm Publications. Washington DC 1991. 171 p.
- Jensen, Robert Ørsted**: "A Free Passage to Queensland" om den store udvandrerbølge fra Skandinavien til Australien i 1870'erne. Roskilde Universitetscenter. Frederiksberg 1994. 104 s.
- Juote, Mari** ja **Takalo, Pirjo**: Suomalaisia Inkerissä ja inkerinsuomalaisia Suomessa. Etninen identiteetti muuttuvana konstruktiona. Kulttuuriantropologian pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, 1994. 143 s.
- Kekkonen, Heikki**: Ruotsin priha. Hämeenlinna 1971. 185 s.
- Knowledge of Facts willingness to Act?** International Conference on Refugee Children. Flyktningarådet, Report 1994:2. Oslo 1994. 49 p.
- Koivisto, Hannele**: "Opiksi, huviksi ja varoitukseksi". Tutkimus Amerikka-kuvasta suomalaisessa painetussa sanassa vv. 1869–1901 – näkökulmana fennomaaninen Uusi Suometar. Lisensiaattitutkielma, kulttuurihistoria. Turun yliopisto, 1990. 367 s.
- Koivisto, Toivo**: Suomalaista sisua villissä idässä. Fridolf Höökin, suomalaisen valaanpyytäjän ja suuryrittäjän, merkilliset elämänvaiheet Itä-Aasiassa ja pohjoisilla merillä. Jyväskylä 1947. 367 s.
- Kostiainen Auvo** (toim.): Historian vähemmistöt. Minorities in History. Turun Historiallinen Arkisto 48. Turku 1994. 216 s.

- Kromayer, Heidi & Weltzer, Hans:** Fremmedsprogede børn i daginstitutioner. Udvikling af integrationsmodeller. Århus universitet og forlaget skolepsykologi. Slangerup 1990. 141 s.
- Kubiak, Hieronim et al. (eds.):** Miniejszoscí Polskie i Polonia w ZSRR. Jagiellonian University. Krakow 1992. 492 s.
- Laine, Marjaana:** Ulkomaalaisen oikeusasema Suomessa. Oikeuslähdekäsikirja. Työhallinnon julkaisu 42. Työministeriö. Tampere 1994. 188 s.
- Lyman, Susan Elizabeth:** The Story of New York; an informal history of the city from the first settlement to the present day. New York 1975. 282 p.
- Lemberg, Lauri:** St. Croix Avenue. Työmies Society. Superior 1992. 424 p.
- Marta, Claudio:** The Acculturation of the Lovara. IMFO-gruppen 1979:3. University of Stockholm, 1979. 31 p.
- Migration and the Environment.** IOM, International Organization for Migration. The Refugee Policy Group. 1992. 57 p.
- Nestler, Zsofia:** 6 år av flyktingmottagande. En utvärdering 1985–1990. Upplands Väsby kommun, 1990. 133 s.
- Nieminen, Mauri:** Ulkomaalaiset Suomessa. Tilastotietoa Suomen ulkomaalaisväestöstä. Tilastokeskus, SVT, Väestö 1994:3. Helsinki 1994. 36 s.
- Norberg, Perly Folstad (red.):** Lärer uten portefölje. Norsk voksepædagogisk institutt. Trondheim 1991. 113 s.
- Packer, John and Myntti, Kristian (eds):** The Protection of Ethnic and Linguistic Minorities in Europe. Institute for Human Rights, Åbo Akademi University, 1993. 260 p.
- Pausewang, Siegfried and Pausewang, Attramadal:** Prepared for Returning? Flyktingerådet, Report 1993:5. Oslo 1993. 36 p.
- Repatriation during Conflict.** Flyktingerådet, Report 1992:1. Oslo 1992. 14 p.
- Rissanen, Kalle:** Amerikan suomalaisia. A.S.S.K:n kustantama. Superior 1924. 184 s.
- Rogers, Rosemarie and Copeland, Emily:** Forced Migration. Policy Issues in the Post-Cold War World. Tufts University. USA 1993. 151 p.
- Sakkeus, Luule:** Post-War Migration Trends in Estonia. Eesti Kõrgkoolidevaheline Demouringute Keskus. Rahvastiku-Uuringud Population Studies No. 15. Tallin 1991. 17 p.
- Sakkeus, Luule:** Post-War Migration Trends in Baltic States. Eesti Kõrgkoolidevaheline Demouringute Keskus. Rahvastiku-Uuringud Population Studies No. 20. Tallin 1993. 28 p.
- Sam, David Lackland:** Mental Health of Foreign Students. A Psychosocial Survey of Symptoms and Etiology of Mental Health of Foreign Students at the University of Bergen. 1989. 170 p.
- Schmidt, Gerth (bearbeitet):** Leb' Wohl Deutschland. Tagebuch der Auswanderung des Louis Frederick Faust 1877 nach Amerika. Förderverein Deutsches Auswandereremuseum. Berlin 1992.
- Sopta, Marin and Scardellato, Gabriele (eds.):** Unknown Journey: A History of Croatians in Canada. Polyphony Vol. 14. Multicultural History Society of Ontario. Canada 1994. 159 p.
- Stilling, Niels Peter and Olsen, Anne Lisbeth:** A New Life. Danish emigration to North America as described by the emigrants themselves in letters 1842–1946. Danes Worldwide Archives, Studies in Emigration History No. 6. Danmark 1994. 215 p.
- The State of the World's Refugees 1993.** The Challenge of Protection. UNRCH. USA 1993. 191 p.
- Sue, Derald Wing; Sue, David:** Counseling the Culturally Different. Theory and Practice. A Wiley-Interscience Publication. New York 1990. 324 p.
- Takalo, Pirjo:** Inkerinsuomalaiset paluumuuttajat – selvitys inkerinsuomalaisten integraatiosta ja viranomaispalvelujen käytöstä. Helsinki 1994. 93 s.
- Turvapaikkahakemuksen käsittely Suomessa.** Sisäasiainministeriö, Ulkomaalaiskeskuksen julkaisu 1/1994. Helsinki 1994. 16 s.
- Webster, Judy:** Specialist Indexes in Australia. A Genealogist's Guide 1994 Edition. Salisbury 1994.
- Virta, Erkki:** Tvåspråkighet, tänkande och identitet. Studier av finska barn i Sverige och Finland. Del I, Sammanfattning. Stockholms universitet, psykologiska institutionen. Edsbruk 1994. 69 s.
- Virta, Erkki:** Tvåspråkighet, tänkande och identitet. Studier av finska barn i Sverige och Finland. Del II, Delstudier. Stockholms universitet, psykologiska institutionen. Edsbruk 1994. 109 + 52 + 85 s.
- Voitto.** Quincyn Työväenyhdistyksen Juhlajulkaisu Oman Talon Viikiksiin. Työmiehen Kustannusyhtiön Kirjapaino. Hancock 1905. 30 s.
- Öst, Anna-Carin:** Medborgare eller främling? – en studie av medborgarskapsregleringen i Estland, Lettland och Litauen. Avhandling pro gradu i folkrätt. Åbo Akademi, 1993. 139 s.

Muu kirjallisuus/Other publications

- Alanen, Ilkka (ed.):** The Baltic States at a Crossroads, Preliminary Methodological Analyses. Jyväskylän yliopiston sosiologian laitoksen julkaisuja 56. Jyväskylä 1993. 128 s.

- Alho, Olli** (toim.): Latinalaisen Amerikan haaste. WSOY. Porvoo 1969. 193 s.
- Bates, Daisy**: The Passing of the Aborigines, a lifetime spent among the natives of Australia. Great Britain 1966. 272 p.
- Borgegård, Lars-Erik**: "Den vet som vida färdas". Reserapport från en kulturgeografisk exkursion i Kanada våren 1993. GERUM Nr 19. Umeå universitet, 1993. 320 s.
- Beardsley, H. M.**: Joseph Smith and his Mormon Empire. USA 1931. 421 p.
- Blainey, Geoffrey**: Mines in the Spinifex. The Story of Mount Isa Mines. Australia 1978. 256 p.
- Brown, Claude**: Manchild in the Promised Land. USA 1965. 415 p.
- Casey, Robert J. and Borglum, Mary**: Give the Man Room. The Story of Gutzon Borglum. USA 1952. 326 p.
- Castro-Hidalgo, Abelardo**: "Röda jättar och vita dvärgar". En studie om kontaktnätet bland forskare vid mindre och större högskolor. Pedagogisk forskning i Uppsala 106. Uppsala universitet, 1993. 67 s.
- Daniels, John**: American Cooperatives. Yesterday – Today – Tomorrow. The New Leader Publishing Association. New York 1945. 40 p.
- Falk-Rönne, Arne**: Amazon – havahtuva jättiläinen. Vaikutelmia Latinalaisesta Amerikasta. Gummerus. Jyväskylä 1966. 310 s.
- Fiftieth Anniversary of the United Cooperative Farmers INC.** UCF 1928–1978. Fitchburg 1978. 26 p.
- Fodor, Eugene** (ed.): South America 1970. A Comprehensive handbook of the whole Continent. Great Britain 1970. 613 p.
- Hennig, Roger and Liljenäs, Ingrid**: Från koncentration till spridning. En utvärdering av regionalt utvecklingsarbete i Jämtlands län. GERUM Nr 21. Umeå universitet, 1994. 61 s.
- Huovinen, Sulo** (red.): Ingermanland – om land och folk. Kulturfonden för Sverige och Finland. Sverige 1993. 298 s.
- Hyvinvoinnin parempi huominen.** Eva-raportti julkisesta sektorista 1994. Elinkeinoelämän valtuuskunta, 1994. 101 s.
- Karjalaisen perinteen työryhmän tutkimuksia.** Karjalan Liitto, Karjalainen kulttuurikeskus, Julkaisu- ja n:o 1. Helsinki 1982. 91 s.
- Kauppinen, Nabai**: Majan poika. Kuurojen Lähetys r.y. Turku 1980. 30 s.
- Kilpinen, Inkeri**: Kulkurin kertomuksia. Andeilta Amazonille. Kirjayhtymä. Jyväskylä 1982. 292 s.
- Lahti-Kotilainen, Leena**: Työpaikkojen inhimillinen tasa-arvo. Arviointia ja kehittämistä koskeva tutkimusprojekti. Työhallinnon julkaisu 43. Työministeriö. Tampere 1993. 173 s.
- Lenin, N.**: Köyhälistön vallankumous ja luopio Kautsky. Amerikan Suomalaisten Sosialististen Kustannusliikkeiden Kustantama. Superior, Wis. 1918 tai 1919. 144 s.
- Kunnas, Tarmo**: Suomi Ranskassa. Mitä Suomi voi oppia Ranskan kokemuksista. Elinkeinoelämän valtuuskunta, 1994. 72 s.
- Pulkkinen, Marjatta**: Arkimorsian. Runokertomuksia. Kokkola 1993. 71 s.
- Rapeli, Toivo**: Kuohuvassa Etelä-Amerikassa. Kirjapaja. Hämeenlinna 1974. 371 s.
- Recent Demographic Developments in Europe 1993.** Council of Europe Press. Belgium 1994. 384 p.
- Siirala, Reino**: Ekonomi Etelänristin valtakunnassa. WSOY. Porvoo 1945. 336 s.
- Smith, Barbara and Barnett, Redmond J.** (eds.): Russian America: The Forgotten Frontier. Washington State Historical Society. Washington 1990. 255 p.
- Syrjälä, Savel**: The Story of a Cooperative. A Brief History of United Co-operative Society of Fitchburg. Unite Co-operative Society, Fitchburg, Mass. Boston 1947. 64 p.
- Sulkunen, Olavi; Raina, Jyrki** (toim.): EY:n työoikeus ja Suomi. Jyväskylä 1991. 49 s.
- Suomalaisten EU-kannanotot, kevät 1994.** Elinkeinoelämän valtuuskunta, 1994. 60 s.
- Tiusanen, Tauno**: Baltian maat muutoksessa. Elinkeinoelämän valtuuskunta, 1993. 58 s.
- Varavoimasta voimavaraksi.** EVA-raportti naisten asemasta yhteiskunnassa. Elinkeinoelämän valtuuskunta, 1994. 63 s.
- Vesanen, Uno**: Yli 4000 vuotta vanhoja muureja murtamassa. Mission Press Society. Saarijärvi 1988. 244 s.
- Viro-vuosikirja 1994**; artikkeleita, tietoja, tilastoja, uutisia. Suomalaisuuden liitto ja Viro-yhdistysten liitto. Helsinki 1993. 127 s.
- 20 Years of Cooperation.** United Co-operative Farmers, INC. 1928–1948. Supplement to "The Co-operative Farmer". Boston 1948. 36 p.
- Young, William**: An Account of the Black Charaibs in the Island of St. Vincent's: with the Charaib Treaty of 1773, and other original documents. Compiled from the papers of the Late Sir William Young, Bart. Great Britain 1971. 125 p.
- Zilliacus, Ville**: Karjalasta kajahti. Muistiinpanoja Kaakkois-Suomen radiosta vuoteen 1944. Karjalainen Liitto, Karjalainen kulttuurikeskus, Julkaisu n:o 3. Joensuu 1985. 87 s.